

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. האומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה עליו ... באשת כהן ... באשת ישראל וכגון דקביל בה אבוב קידושין פחותה מבת ג' שנים ויום אחד1
- ב. האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני היא מותרת בקרוביו והוא אסור בקרובותיה3
- ג. אין האשה נאסרת על בעלה בעד אחד אלא בשני עדים וקינני וסתירה אפילו בעד אחד 4
- ד. דקטעין טענת דמים10

דף ט.

א. האומר פתח פתוח מצאתי נאמן לאוסרה עליו ... באשת כהן ... באשת ישראל וכגון דקביל בה אבוב קידושין פחותה מבת ג' שנים ויום אחד

בימים בהם היו מקדשים את האשה ולאחר זמן נושאים אותה, כהן¹ שקדש אשה בין גדולה בין קטנה, ואחר זמן בא עליה וטען שלא מצא לה בתולים², והיא מכחישה ואומרת שהיא בתולה³, או שותקת, נאסרת עליו מספק⁴. שהרי אין כאן אלא ספק אחד שמא קודם קידושין נבעלה, ומותרת לו, שמא אחר קידושין נבעלה ואפילו באונס, והרי היא אשת איש שנבעלה שאסורה לכהן, וספיקא דאורייתא לחומרא⁵.

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז ויד סח ז

² ובטענה זו הרי טוען שאם היה זה אחר הקידושין בודאות זינתה ואסורה, וממילא אין צריך קינני וסתירה, ט"ז סח ד, וב"ש יג

³ ואע"ש שיש לה מינו שיכלה לטעון שהיה קודם קידושין, כיון שהוא טוען ברי אם כן שווא אנפשה חתיכה דאיסורא. ב"ש סח יז, ולפי"ז לכהן אחר מותרת אם מת בעלה, כיון שהוא לא שווא אנפשא, פני יהושע בסוגייתנו בק"א שם סי' כ"ד הניח זה בצ"ע לדינא ע"ש. ועיין בת' נו"ב תניינא סי' י"ד ועיין בשו"ת תשו' מאהבה ח"א סי' קנ"ז שנסתפק אם היא מותרת ליבם דסוטה אסורה ליבם כיון שהיתה אסורה לאחיו אסורה גם ליבם שבא מחמתו או דילמא יש לחלק בין סוטה דאסורה לבעל מדאורייתא לשווא חד"א אף על גב דהוא נמי דאורייתא מ"מ אחרי שהיא מותרת לכהן אחר אפשר דמותרת אף ליבם דיכול לומר מה לי ולטענתו ע"ש.

⁴ ועיין פ"ת סח ד שקיי"ל במהריב"ל בתשובה ח"ב סי' ו' שבי"ד כופין אותו להוציא

⁵ ואין לומר נוקמא אחזקתה שהיא כשרה לכהונה ונימא דקודם קידושין זינתה, דאדרבה אית לן למימר אוקמה אחזקת הגוף שהיתה בתולה ועכשיו הוא דנבעלה. ואין לומר דהא גבי כהן גם כן ישנן שתי ספיקות שמא קודם קידושין שמא אחר קידושין, ואם תמצי לומר אחר קידושין שמא מוכת עץ היא, כלומר שקיבלה מכה ונשרו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

אם אינה מכחישתו אלא מודה שאינה בתולה, אך טוענת שהיה זה קודם הקידושין לאדם כשר⁶, או שקרה באופן טבעי שקיבלה מכה וכדומה⁷ י"א שנאמנת⁸.

אבל ישראל שמען טענה זו לא נאסרה עליו, שיש כאן שתי ספיקות⁹, אחד שמא קודם קידושין שמא אחר קידושין, וגם על הצד שנבעלה אחר קידושין שמא נבעלה באונס והרי אשת ישראל שנבעלה באונס מותרת לבעלה ישראל.

אולם קטנה שקידשה אביה לישראל פחותה מבת שלש שנים ויום אחד, ובא עליה לאחר שהגיע לגיל שתים עשרה¹⁰, וטען שלא מצא לה בתולים, אף על פי שהיא אשת ישראל נאסרה עליו מספק, שהרי אין כאן צד שמא נבעלה קודם הקידושין מכיון שאז היתה פחותה מבת שלוש שנים והיו בתוליה חוזרים, ואין כאן אלא ספק אחד שמא באונס שמא ברצון וספק אחד באיסור דאורייתא לחומרא.

בתוליה. מוכת עין לא שכיחא ולא תלינן בה. ועוד שאם היתה מוכת עין היתה טוענת, שהרי אינו ננאי עבודה. ב"ש שם כט ועיין בית מאיר שפלפל מתי אזלינן בתר חזקת הגוף.

⁶ דאל"ה בעי תרי רובי. כלומר שנתירנה רק בעיר שכולה ישראלים כשרים ואין לה שום קרוב הפוסל' בביאתו לכהונה אבל בעיר שנכרי או פסול או קרוב שוכן בה הא דינה חרוץ בסימן ו' באלמנת דומי' דהכי הכא במכחשת ואינה טוענת לכשר נבעלת דתצא אם לא בשני רובים להכשיר. בית מאיר ו' שם וסח שם והפלאה קונטרס אחרון סח שם

⁷ מוכת עין משמע מתוס' אם אמרה מוכת עין אני או אם אמרה קודם קידושין הי' נאמנת. ב"ש שם
⁸ רמ"א ונו"כ שם סח ז', והכי ס"ל להרמב"ן והרשב"א ורבינו יונה דנאמנ' דמאחר שמוענת ברי ולא אמרי' דאסורה עליו אלא במכחש' אותו או בשותקת, והמגיד משנה לפי סברתו בדברי הרמב"ם ס"ל אפי' בטוענ' ברי אינה נאמנת עיין בפ"ח מהא"ב בדברי הרב המגיד שהביא שני הדעות והביאו גם הב"י בס' זה ס"ק י"ט. ח"מ ו' יג, וסח י' וב"ש טו. ואע"ג שבירושלמי משמע שאינה נאמנת, בתשו' נו"ב תניינא ס' י"ד כתב דאין מדברי הירוש' הלו ראייה כי הירושלמי לשיטתו דאלים ליה סברא דאונס קול יש לו, דסותר אפילו ס"ס ואפילו טענת ברי לא מהני אבל ש"ס דילן חולק בזה על הירוש' שהרי בפירוש אמרו דאשת ישראל מותרת דס"ס הוא שמא אינו תחתיו ושמא באונס והאריך בזה וסיומא דפיסקא העלה שאם בעלה מאמינה ואין לבו נוקפו כלל כי היא מוחזקת אצלו לצנועה יכול לסמוך על רבינו יונה והיא מותרת לו. ועיין פ"ת סח ח

⁹ עיין הפלאה קונטרס אחרון סימן סח סעיף ז שכתב "נלע"ד דמיירי הכא בשאין שהות אחר החופה לחוש שזינתה אח"כ אבל אם יש שהות אח"כ כיון שאמרינן לגבי איסורים כאן נמצא כאן היה אפי' באשת ישראל אסורה דלא עדיפא חזקת היתר דידה נגד חזקת הגוף וחזקה דכאן נמצא כאן היה. ותמיהני שלא הזכירו הפוסקים מדין זה. ועיין בית יעקב סח שם שכתב שאין שייך לומר הכא כאן נמצא כאן היה, שדין זה אינו אלא לומר שכן נמצא באופן שאינו מבטל דבר גדגון בביטל קידושין וכו' וכאן היה שלא יבטל אך בספק אם אסור או מותר אין שייך לומר כאן נמצא באיסור שהא גופא מספקא לן.

¹⁰ רמ"א סח ז', שאם היה זה קודם הרי פיתוי קטנה אונס הוא כדלהלן. ואין להקשות א"כ אף כשהיא גדולה לפנינו וקבלה קידושין פחות מבת ג' אכתי איכא תרי ספיקא שמא באונס ואת"ל ברצון שמא קודם שנעשית גדולה עיין במ"מ פ"ג מהל' א"ב. שאין זה ספק ספיק אלא ספק אחד ספק באונס שהיה שלא לדעתה כיון שהתנגדה או היתה קטנה וספק ברצון שהיתה גדולה. ח"מ שם י' וב"ש יג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

ואם בא עליה כשהיא קטנה קודם גיל שתיים עשרה, וטען שאינה בתולה אינה נאסרת, מכיון שודאי היה זה באונס כיון שאין לקטנה דעת להחשב בעילתה כרצון, שפיתוי קטנה אונס הוא¹¹.

ובימינו כשהיתה עם בעלה או משפחה, עד שנבעלה לבעלה¹², או במקרים בהם קידש ובעל מיד, בין אשת כהן ובין אשת ישראל קטנה מותרת¹³.

גם במקרה בו עבר זמן בין הקידושין לנישואין, אם היתה חשודה בעינוי וייחד עדים שמעידים שלא נפרשה מהם בכל אותו זמן, בענין שאין לספק שנבעלה לאחר באותו זמן. מותרת לו¹⁴.

ב. האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתי היא מותרת בקרוביו והוא אסור בקרובותיה

האומר¹⁵ לאשה קדשתיך בפני פלוני ופלוני¹⁶ והלכו להם למדינת הים¹⁷, הוא אסור בקרובותיה דשוינהו אנפשיה חתיכה דאיסורא בהודאתו, כלומר

¹¹ רמ"א סו, ואין לה דעת להאסר על בעלה אפילו אם נראה שהיה ברצון וא"כ ודאי אונס הוא ואינה נאסרת באשת ישראל, ודלא כרמב"ם דס"ל שיש לה דעת להאסר על בעלה. ביאור הגר"א שם ו' ב' וח"מ סח יא
¹² ואפילו אם לא בעל מיד מותרת שאין הכלה מתיחד' עם שום אדם ותמיד יש עמה שושבינין ונשים ובתולות קטנות וגדולות אינו מצוי שתזנה בתוך זה הזמן גם החתן בעצמו יכול להעיד על זה ומסתמא כשלא נמצא לה בתולים ודאי זינתה קודם הקידושין כשהיתה פנויה ותולין במצוי ואז י"ל דלא נאסרה על בעלה כהן. ח"מ סח ח' וב"ש יג, אולם אם יש אפילו חשש קטן שזינתה אחר החופה, אפי' אם יש לחשוב אותו לרוב הא חזקת כאן נמצא כאן היה וחזקת הגוף עדיפא מרובא כמ"ש ויש לתלות אפי' במיעוט המצוי שהי' אחר החופה ברשות הבעל. ורק באינו מצוי כלל כגון מש"כ הח"מ נתינה. קונטרס אחרון להפלאה שם. אולם למש"כ הבית יעקב אין אומרים בכי הא כאן מצא וכו' ומותרת.

¹³ ב"ש כח

¹⁴ כ"כ ב"י וכתב עליו הט"ז שם יב שדוקא בהושיב לה בכוונה שומרים להעיד עליה משא"כ בלא"ה אלא שעדים מעידים עליה שלא נבעלה ודאי לא מהני עדותן דמילתא דלא רמיא עליה דאינשי לא רמי אנפשיה ואפשר שמועים וסבורים כן ועיי"ש בהגה"ה "קשה לי אף ביחוד עדים מתחילה לא מהני לזה כדאיתא להדיא בגמרא (דף ו' ע"ב) דיחדו לה פרחי כהונה ללוותה ואפילו הכי משני שם בגמ' כגון שנצרכה לנקביה דאמו פרחי כהונה בכיפי תליא וא"כ אי אפשר להעיד על זה ודוק. כ"ד הק' אריה יהודה ליב" וכתב עליו המגיהה "ואין זה אפילו ריח קושיא דהתם לא מיירי שייחדו לשמרה ולא רמי אנפשיהו לשמרה כשצרכה לנקביה. עכד"ה"

¹⁵ שו"ע ונו"כ אבהע"ז מח א – ב

¹⁶ משמע אם אמר סתם קדשתיך יכול לפרש דבריו שלא בעדים וכ"כ הרא"ש בתשובה על פלגש של ראובן שאמרה קדשני ראובן אין בדבור' כלום עד שתאמר קדשני ראובן בפני שני עדים ויש להסתפק באולי דוקא בפלגש הנ"ל פסק כן אבל איש ומכ"ש ת"ח היודע שאין קידושין בלא עדים אם אמר סתם קדשתיך מסתמ' כדין קידושין קאמר ואינו נאמן לומר אח"כ שהי' בלא עדים. ח"מ שם א' ובב"ש א' פשיטא ליה שיכול לפרש דבריו שקידש בלא עדים.

¹⁷ עיין בתשו' שב יעקב סי' כ"ב דמתחילה נסתפק לומר שמשמע שאם העדים שפרט בשמם ישנם במקום קרוב נכון לשאול את פיהם עכ"פ דבמקום שיש לברר נכון לברר כדאי' בריש חולין כו' ושוב הביא תשובת רמ"א סי' ל' והוזכר בקצרה בב"ש לעיל סי' מ"ב ס"ק מ"ו דמבואר שם דאין חוששין לדבריו כלל וא"צ להמתין

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

באמירתו אסר על עצמו את קרוביה שלמי שטוען שהיא אשתו כגון¹⁸ אחותה אמה או בתה, ואפילו אם יש עדים מכחישים אותו¹⁹, ואם עדיו עצמם מכחישים אותו עיין בהערה²⁰, ואם נשא מקרובותיה כופין אותו להוציא²¹. אולם אינן נאסרות לכהונה מחמת ביאתו²².

ואם היא מכחישה מותרת בקרוביו, כגון אחיו או בנו, מכיון שאינו נאמן באמירתו לאסור קרוביו עליה.

וכן אם היא אומרת קדשתני בפני עדים והלכו להם למדינת הים, ואפילו אומר קדשתני וגרשתני, והוא אומר לא קידשתך, אפילו אם מת²³ היא אסורה בקרוביו דשוינהו אנפשה חתיכא דאיסורא, וכל שלא גירשה, או שאמרה קידשתני וגרשתני והוא אומר לא קידשתך, הוא מותר בקרובותיה²⁴.

ג. אין האשה נאסרת על בעלה בעד אחד אלא בשני עדים וקינני וסתירה אפילו בעד אחד

כבר התבאר במסכת יבמות דף כד. – כה. שמדין תורה²⁵ אשה שקינא לה בעלה בפני שנים והזהיר אותה – אל תסתרי כלומר על תכנסי למקום סתר עם איש פלוני, ולא שמעה לו והלכה והסתתרה עם אותו פלוני כשיעור

על העדים כלל לשאול את פיהם אפי' הם במקום קרוב, ומ"מ מסיק הוא ז"ל דאם לא תפסיד כלום בהמתנה זו, אפשר הואיל דאיכא לברר ע"י שאלת פיהם של העדים צריכין לברר ע"ש.

¹⁸ וה"ה שניות. דשווי' אנפשיה חד"א אין לחלק דשייך ג"כ באיסור דרבנן, המקנה קונטרס אחרון שם

¹⁹ באה"ט שם ב מהרש"ם ח"א"ה סי' ט' והרש"ך בח"ג סי' צ"ה. ופ"ת ב

²⁰ עיין פ"ת שם שהביא במס' שע"מ פ"ט מה"א דין י"ו שהביא תשובת הרשב"ץ ח"ב סי' רע"ט שהשיב על האשה שאמרה נתקדשתי בפני פ' ופלוני והעדים מכחישים אותה דהיא אינה אסורה בקרוביו דלא שויה נפשה חד"א אלא באותן עדים והרי הכחישה יע"ש דא כתשו' מהריב"ל ח"ב סי' פ"ה נסתפק בזה באשה שאמרה נתקדשתי בפני פלוני ופלוני ובאו פ' ופ' ואמרו שלא נתקדשה בפניהם אי אמרי' שויה אנפשה חד"א ודעתו נוטה שאמרי'. וע' עוד בס' בני אהובה פ"ט מה"א שם ובס' יד המלך שם ובס' גט מקושר בסג"ר אות קצ"ה מענין זה ועיין בה"ט לעיל סי' מ"ב סק". ולכאורה ראייה מהא דנקט בשו"ע והלכו להם למדינת הים משמע שאם הם כאן צריך לברר דבריו, ומאי מהני הא בלא"ה גם אם יכחישו דבריו יאסר בקרובותיה, אמנם אפשר שנקט הכי לומר שהיבים אנו לנברר האם צדקו דבריו והיא נאסרת בקרוביו אך הוא בלא"ה אסור. וא"כ לכאורה מוכח דלא כתשו' שב יעקב סי' כ"ב הנזכר **הע' 17** שאין חוששים לדבריו. וצ"ע

²¹ באה"ט שם מהר"ם ח"א"ה סי' כ"ה

²² דאיהו הוא דשויה אנפשיה חד"א אבל לגביהו א"י לפוסלם כמו שהאשה מותרת ואף על גב דאינהו לא ידעי אם האמת אתו אם לא וכן מבואר ברא"ש פ' החולץ. פ"ת שם א מהנהת יד אפרים

²³ ובזה מיושב מה שבקשה בלח"מ פ"ט מה"ל אישות שהרי אם גירשה בלא"ה אסורה בקרוביו ובכה"ג גם הוא אסור בקרובותיה. המקנה קונטרס אחרון שם. פ"ת ד שם

²⁴ שם

²⁵ שו"ע ונו"כ אבעה"ז יא א, קעה א ב ו

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדין היומי

מסכת כתובות

יחוד²⁶, ובכך נחשדה שזינתה תחת בעלה. הרי היא אסורה עליו, שנאמר (במדבר ה פסוק כט) **אֲשֶׁר תִּשָּׁטֵחַ אִשָּׁה תַּחַת אִישָׁהּ וְנִטְמָאָה וּבִזְמַן הַבַּיִת מִבִּיאתָה אֶל הַכֶּהֱן וּמִשְׁקָה אוֹתָהּ מִי הַמְּרִים כַּמְּבֹאֵר בַּפֶּרֶשֶׁת סוּטָה** (במדבר ה), **וְאִם נִמְצְאָה מִתּוֹרַת לִבְעֵלָה, אֲבָל בִּזְמַן הַזֶּה אִסּוּרָה לִבְעֵלָה²⁷** ואסור אפילו להתייחד עמה²⁸. וכל שכן אם יש עדים שנטמאה ממנו²⁹.

כשם שאסורה לבעלה, כך אסורה למי שנחשדה שהיתה עמו ונתייחדה עמו, וכל שכן למי שזינה איתה ממש לעולם. ואם עבר ונשאה הנחשד, מוציאין אותה מתחתיו בגט אפילו היו לה כמה בנים ממנו.

לפיכך החושד באשתו ואומר³⁰ לה אל תסתרי עם איש פלוני, ויש עדים שנכנסה עמו בסתר ושהתה עמו כדי טומאה, או שבעלה ראה אותה מתייחדת עם החשוד³¹, הגם שאינו יודע אם נבעלה, אסורה לבעלה³², ואסור לבעלה אפילו להתייחד עמה³³, ותצא בלא כתובה ותוספת כתובה, וגם הגדוניה ונכסים שהביאה איתה, הפסידה³⁴. אולם נכסים שהם בעין כבגדים

²⁶ שהיא כדי לצלות ביצה ולגמעה כמבואר בשו"ע שם ד ועיין שו"ת מנחת יצחק חלק ד סימן צד שכתב היינו מצמצמים השיעור על ה' מינוט, ועיין שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה, ושו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קונ' איסורי יחוד פרק כב וכתב שם והייתי מוסיף לומר דכל יחוד שאין בו כדי שיעור ביאה לא חל עליה שם יחוד כלל דאיסור יחוד שייך רק בשיש בו שיעור ביאה, וכל שאין בו בכדי שיעור זה לא נקרא כלל יחוד, וממילא לא שייך בכלל לדון בו מדין חצי שיעור, ועיין שו"ת שבט הלוי חלק ג סימן קפב

²⁷ ב"ש יא שם א ב נחלקו הראשונים, לדעת החינוך (מצוה שסה) בעל שקינא לאשתו, ואעפ"כ נסתרה, חייב להביאה אל הכהן להשקותה, ואם לא הביאה אל הכהן ביטל עשה זה. וי"א שלדעת הרמב"ם אין חובה על הבעל להביאה אל הכהן להשקותה, ולשטתו במצוה זו נאמר רק שאם הבעל רצה והביא אותה אל הכהן, צריך לעשות לה את הדינים המבוארים בתורה. כמבואר הכל במנחת חינוך שם וכע"ז כתב המהר"י פרלא (מ"ע עה) בדעת הבה"ג הרמב"ם והסמ"ג, ועיין אלה המצוות עשה רכג בפרטי המצוה

²⁸ ב"ש שם א מתשובת הרא"ש

²⁹ אם הבעל בא עליה באונס והיא אשת ישראל דלא נאסרה על בעלה, י"א שגם להבעל מותרת אחר שמת הבעל או גירשה (תוס' שבת נ"ו. וכ"מ בכתובות ט'). אבל אם הבעל כהן ונאסרה עליו, נאסרה גם על הבעל (ב"ש) אף על גב דהבעל הוא ישראל ומ"מ אם הבעל כהן והבעל ישראל והיא אנוסה ואינה נאסרת על בעלה מ"מ אסורה על הבעל מפני כהונתו דלא עדיף מכהן אחר שנאסרה עליו.

³⁰ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קטו ח

³¹ בזמן הזה שאין השקאת מים גם בלא עדים נאסרה עליו וממילא אין לה כתובה. ח"מ שם לד. וב"ש שם לו. וכ"מ ברמ"א שם קעח ז.

³² לשון הרמב"ם ה"ז אסורה על בעלה עד שישקנה מי המרים וכו' והיום שאין שם מי סוטה נאסר' עליו איסור עולם ותצא בלא כתובה ח"מ שם לא

³³ סי' ו סעי' טו וסי' קעח סעי' א ובית שמואל שם

³⁴ כיון דהיא גרמה לאסור עליו. הרי מעשי' הרעים גרמו לה ליאסר. ב"ש קטו לד

הלכות הדרף היומי

מסכת כתובות

ותכשימים לא הפסידה, אך כספים שהביאה הפסידה³⁵. ואסור לו להתייחד עמה, וכופין אותו להוציאה מביתו.

ודוקא שאמר לה בלשון קינוי שאמר לה אל תסתרי עם פלוני, אבל אמר לה אל תדברי עם פלוני או לא יהא לך עסק עם פלוני לא הוי קינוי³⁶. וכן אם קינא לה דרך איברים או שאמר לה אל תסתרי כדי שלא יחבקך או שלא ינשקך או שיגע בך בשאר אברי הגוף אף אם נסתרה אינה אסורה³⁷.

הנחשדת על אשת איש, ולא קדם לה קינוי, אפילו נתייחדה עם פלוני³⁸ אין מוציאין אותה מבעלה בשביל זה, משום דכתיב במשלי דרכיה דרכי נועם וגו'. ולהלן דף כה. יבואר שתלוי באופן החשד.

לא³⁹ באו עדים שנסתרה, אלא שמע העם מרננים עליה אחר הקינוי בלא שני עדים, עד שהנשים נושאות ונותנות בה בפירוש ואומרות שזינתה מהאיש שקינא לה עליו, אסורה לו, ויוציאנה ויתן כתובה.

ואם ראו עדים שנבעלה אסורה לבעלה ולבועל, בין קינא לה ובין לא קינא לה בין אם נסתרה ובין אם לאו. ואפילו אם לא ראו ביחד, וכל אחד ראה בפעם אחרת⁴⁰. ועד אחד אינו כלום אולם אם שנאמן עליו העד כשנים, צריך הבעל לחשוש לדבריו⁴¹.

כל זה אינו אלא אם קינא לה, אך אם לא קינא לה שלא הזהירה מללכת למקום סתר, ולא ראו שנבעלה אפילו אם אמר לה אל תדברי עם פלוני, ולא שמעה לו, והלכה והסתתרה עמו ויש עדים מותרת⁴², שאין אוסרין על היחוד אפילו נסתרת על דעת ניאוף אינה אסורה, לא לבעל ולא לנחשד.

אבל אם באו עליה עדים שנסתרה עם איש זה ובאו ומצאו דבר מכוער, ויצא קול שאינו פוסק בעיר שזינתה עמו כדרך שמבוא ביבמות שם, ו"א⁴³ שלמרות זאת אין מוציאין אותה מבעלה

³⁵ חי' רע"א שם.

³⁶ ח"מ שם לב

³⁷ פתחי תשובה שם סי' ו ס"ק יג בשם הבר"י וערוך השלחן שם סעי' יא

³⁸ ב"ש ס"ק יא

³⁹ שו"ע ונו"כ שם יא

⁴⁰ ח"מ שם ז

⁴¹ ב"ש שם יב

⁴² אם לא נעלו הדלת, שהרי אם נעלו הדלת הרי זה דבר מכוער כדלהלן

⁴³ דעת המחבר שם א כהר"ף ורמב"ם וה"ג ור"י ור"ת שמחלקין בין נחשד לבעל דמן בעל לא מפקינן בשום ענין בעולם אלא בעידי מומאה ממש ואז אסורה לו אפילו יש לה בנים וליכא שום קול, וזהו דעת המחבר כאן אבל בנחשד יש איסור אפילו בלא עידי מומאה אלא עידי כיעור ויש בזה קלא דלא פסיק והיינו אם אין לה בנים אבל באחד מאלו אפילו מן הנחשד אין מוציאין.

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

בשביל זה, משום דכתיב (משלי ג פסוק יז) דְרָכֶיךָ דְרָכֶיךָ נָעַם דְרָכֶיךָ נָעַם וְגו', וי"א⁴⁴ שכיון שיש קול ממש וגם יש עידי כיעור, מוציאין אותה אפילו מבעלה אם אין לו בנים ממנה, אבל אם יש לו בנים ממנה אין מוציאין אותה מבעלה שלא להוציא לעז על הבנים. וכן עיקר להלכה⁴⁵. ודוקא כשיש שניהם קלא דלא פסק ועידי כיעור, אבל באחד מהן לכו"ע⁴⁶ אין מוציאין מן הבעל. אך הבעל רשאי להוציאה בעל כרחא אפילו בזמן הזה⁴⁷ וא"צ התראה, אולם אין כופין אותו ואין משיאין לו עצה להחזיקה.

אם הוציאה בעלה מעצמו בגלל העדים⁴⁸ על דבר מכוער כזה ויש קול שאינו פוסק הרי זו לא תנשא לנחשד, ואם עבר ונשאה כיון שכנסה באיסור אם לא היו לו בנים ממנה תצא⁴⁹, וי"א⁵⁰

⁴⁴ ברמ"א שם כשיטת רש"י ושאלתות כפי' הרמב"ן והרשב"א והרא"ש דבין מבעל ובין מנמטען מפקינן בעדי כיעור וקלא דלא פסק ותצא היינו מבעל וכ"ש מנמטען ועדים דקאמר רב היינו עדי טומאה. ביאור הגר"א שם יג. ונ' שיטות יש כמבואר בב"י ובב"ש ד דעת הר"י"ף בה"ג ור"ה ר"י ור"ת והרשב"א לחלק בין בעל לנחשד בבעל בעי' עדי טומאה להוציאה, ומוציאים אפילו יש בנים וכ"כ בתשו' מהר"מ וכ"פ בתשו' בן לב ח"ג סי' ו' ו' בנחשד מהני קלא דלא פסק ועדי כיעור להוציאה באין לו בנים וביש לה בנים דינו כעל דבעי' עדי טומאה, ועיין תשו' מהר"י לבית הלוי סי' קפ"ג וכתב שם בדיני' הללו לא שייך להלך אחר המחמיר כי יש צד לקולא לכופ' על הגמ' לכן יש להלך אחר רוב הדעות.

בדעת השאלתות נחלקו הפוסקים דעת הרמב"ם שבקול שלא פוסק ועדי כיעור מוציאים מהבעל והמור והרשב"א חילקו שאם יש בנים אין מוציאים בכך, דלא כרא"ש שגם בבנים מוציאים. ולדעת השאלתות אין חילוק בין הנחשד ובין הבעל. אולם בקול לבד או כדי כיעור לבד אין מוציאים בבעל ובנחשד. ודעת ר"ת בשאלות דבעידי כיעור מפקינן גם מהבעל אבל לא בקלא דלא פסק. ומהנחשד מפקינן באחד מהם וכן דעת הרמב"ן ונחלקו עוד שביש להם בנים לא מפקינן לא מהבעל ולא מהנחשד אף בשני הדברים, ויש מרבותינו דס"ל דגם מהבעל מפקינן באחד מהם באין להם בנים, דס"ל לבעלי דיעות אלו דדברים אלו קרובים הם לעידי טומאה וכיון שהעדים או הבעל בעצמו ראה את הדבר המכוער הזה בהכרח שתצא ממנו, ורק ביש להם בנים דיש לחשוש ללעז הבנים והם בחזקת כשירים דרוב בעילות אחר הבעל לא מחמירין שתצא כדי שלא להחזיק הלעז על הבנים.

⁴⁵ ט"ז א וב"ש ד

⁴⁶ אולם עיי"ש בט"ז א שהקשה שלר"ת אליביה דשאלתות דרב אחאי אין חילוק בין בעל לנחשד כלל ובשניהם אם יש קלא דלא פסק ואין עידי כיעור אלא הבעל עצמו ראה הכיעור מוציאים בשניהם ואם הוא קלא דפסיק אלא שיש ריעותא מחמת שיש עדים שראו הכיעור ג"כ מוציאין אפילו מהבעל שכן כתב הרא"ש לשיטת זו וז"ל "אבל אם יש עדים שראו לדבר מכוער רגלים לדבר כאילו שראו שנבעלה ואסרינן לה על בעלה כפתח פתוח או כעד אחד אחר קינוי וסתירה" וכו' ואם באו עידי דבר מכוער אפילו בקלא דפסיק מוציאין מהבעל אפילו ביש לה בנים וכן בקלא דלא פסק וראיית הבעל הכיעור ג"כ לא מהני הבנים הן לבעל והן לנחשד ואין משגיחין כלל בבנים. ולרא"ש אליביה דשאלתות ג"כ אין מחלקינן בין בעל לנחשד ובשניהם אין מוציאין אלא בעידי טומאה או בתרתי לריעותא דהיינו קלא דלא פסק וגם יש עידי כיעור דזה הוא כפתח פתוח או כעד א' אחר קינוי וסתירה אבל באחד מאלו לא מפקינן לה מבעל ולא מנחשד. ועיין ביאור הגר"א יג שהרמ"א עשה הכרעה מדעתו כלדהלן.

⁴⁷ שיש חרם דרבינו גרשום שלא לגרש בעל כרחא. ב"ש ו מתשובת הרא"ם וכן במהר"ם לובלין.

⁴⁸ שיטת המחבר כר"י ורמב"ם

⁴⁹ ובזה מיושב מדוע החמירו בבעל מבעל. ועיין ב"ש ובערוה"ש ד

⁵⁰ רמ"א שם ועל אף שלשאלתות ורא"ש אין חילוק בין הבעל לנחשד, הכריע הרב בבעל בדעת השאלתות, שתצא באיכא תרתי עדי כיעור וקול, ובנמטען בדעת ר"ת ומהר"ם שתצא אפילו באחד מהם, ומיהו לדעתם אפילו ביש לו בנים ממנה תצא בהא ל"פ כוותיהו וסמך על הפוסקים הנ"ל. ביאור הגר"א שם יג

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

שאפילו באחד מהם עדי כיעור או קול⁵¹ תצא, אולם אם היו לו בנים ממנה לא תצא, אפילו היו עדי כיעור וקול, שלא להוציא לעז על בניה, כיון שלא היה כאן דבר מכוער, ואם תצא ממנו יחזק דבר זה את החשד והקול, ויהיה פגם לבנים. וכן עיקר להלכה⁵².

איזהו דבר מכוער כגון שנכנסו אחריו ומצאוה עומדת מעל המטה ומתלבשת⁵³, או שראו שהיו יוצאים ממקום אפל, או מעלים זה את זה ממקום אפל או מקום מסתור כדרך המנאפים⁵⁴, או ראו את בגדיהם או מנעליהם זרוקים סביבות המיטה שניכר שהתפשטו ושחלצו מנעליהם ושכבו יחד בהמטה⁵⁵, וכיוצא באלה מדרכי מעשה המנאפים בסתר, או שראוהו מנשק על פי חלוקה שהוא סימן קירוב דעתם בניאוף, וכל שכן שראו אותם מנשקים ממש זה את זה, או שהיו שוכבים זע"ז בלבושים⁵⁶ או שנכנסו זה אחר זה וניכר דעצת זימה ביניהם ונעלו את הדלת⁵⁷, וכיוצא בדברים אלו⁵⁸ לפי ראות עיני הדיונים.

אולם דפיקת ונקישת הבעל בדלתי חדר האשה אין זה דבר מכוער⁵⁹, וכן אם דיבר עמה בקריצת עין לא מיקרי דבר מכוער⁶⁰. וכן י"א שאם כבר היה שם לעשות צרכיו ואח"כ נכנס האשה או להיפך להרי זה רק יחוד בעלמא, ולא כיעור. וכן אם לא נעלו הדלתות מיד אלא אחרי שעה או שתיים אינו נחשב כיעור⁶¹. ויש חולקים שכל שנעלו הדלתות הרי זה כיעור⁶², אולם גם בזה הכל לפי ראות עיני הדיונים⁶³.

⁵¹ אפילו לא ראה בעלה הראשון שום דבר כיעור. ב"ש שם יב ודעת הרמב"ן דמנמען מפקינן בקלא דל"פ לבד דכניסת הנמען הוי כמו עדי כיעור. ביאור הגר"א שם

⁵² ט"ז א וב"ש ד

⁵³ ובפוסקים הוזכרו דברים נוספים כגון שמצאו רוק למעלה מהכילה, פירוש למעלה מן הכילה שעל מטתו, דאמרינן מי זרק הרוק למעלה מהכילה כי אם השוכב ופניו למעלה, הילכך ודאי זינתה זו ורקקה בשעת תשמיש, או שראו מקום המנעלים הפוכים פירוש שרואין תחת המטה מקום ניכר בעפר שהיו שם מנעלים הפוכים, או אמרינן ודאי היה שם מי שהניחם שם והפכה פיהם למטה כדי שלא יכירם הרואה אם יבואו פתאום ויראו,

⁵⁴ עיינו פ"ת ו

⁵⁵ ערוה"ש שם ד

⁵⁶ כל שלא ראו קירוב בשר, אינו אלא כיעור אבל בראו קירוב בשר הרי זה עדי טומאה. באר היטב שם יב וערוה"ש ז בשם המהרש"ל

⁵⁷ שאם לא נעלו, אפילו שנכנסו דרך ניאוף אינו אלא ייחוד ואינו נחשב ככיעור שאין אוסרים על הייחוד. פ"ת ח משו"ת רע"א

⁵⁸ ועב"י שהביא הגהת מרדכי דקדושין מעשה בכהן אחד שהיה חושד את אשתו מאיש א' ופעם אחד ראה אותה נכנסת עמו לסתר וסמך אזנו לכותל ושמע קול נשימתם כדרך משמשים כו' וע' מנדרן כזה בתשוב' צ"צ סי' ע"ט וגם בתשו' אא"ז פנים מאירות ח"ב סי' ק"ל מענין זה. פ"ת שם ט

⁵⁹ מהר"ם מלובלין סי' פ'

⁶⁰ תומת ישרים סי' ל"ג

⁶¹ פ"ת שם ח משו"ת רע"א

⁶² שם מהבית מאיר

⁶³ ערוה"ש שם

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

יש שהסתפקו⁶⁴ במקרה שלא היה כאן סתירה כלל, או שתכף אחר הסתירה באו עדים ומצאו דבר כיעור כגון שמנשקין זא"ז והעדים יודעים ברי שלא היה עכשיו טומאה, אם יש לחוש, שהואיל והיה כיעור זה מסתמא יש לחוש שמא בפעם אחר נטמאה או שמא לא חיישינן רק במקום סתירה היכן שיש לחוש שעתה נטמאה. ויש שפשוט להם⁶⁵ שרוב ישראל בחזקת כשרות ואין זה כדין עדי כיעור.

שני עידי כיעור⁶⁶ מצטרפין אף על גב שלא ראו בבת אחת אלא בזה אחר זה, ואפילו אם כל אחד ראה כיעור אחר כגון שאחד ראה אותה עומדת מעל המטה ומתלבשת, ואחד ראה אותם מנשקים ממש זה את זה, אפילו הכי מצטרפין ששניהם מעידים על דבר מכוער⁶⁷, אך עד אחד ביעור אינו כלום אפי' אם הוא מהימן ליה כתרי, מותרת אפילו לנחשד⁶⁸. ועידי כיעור צריכים להיות כשירים, ולא הפסולים לעדות מן התורה.

אין דבר שבערוה פחות משנים, בין להתיר ובין לאסור, שנאמר (דברים כד פסוק א) כִּי מֵצָא בָּהּ עֲרוֹת דָּבָר, ונאמר בממון (שם יט פסוק טו) עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ עַל פִּי שְׁלֹשָׁה עֵדִים יִקּוּם דָּבָר, מה דבר האמור להלן בשני עדים, אף דבר האמור כאן בשני עדים.

עיקר דבר שבערוה אין פחות משנים הוא באשת איש, בגיטין וקדושין ובזנות של אשת איש לאסרה על בעלה.

בזנות. אין האשה נאסרה⁶⁹ על בעלה בזנות אלא בשני עדים שמעידים על כך, שלמדים דבר דבר מממון, אלא אם כן היה מאמין להעד וסמכה דעתו עליו מלבד אחר קינוי וסתירה, שנאמר עד אחד לומר שראה שנטמאה, מפני שרגלים לדבר שזינתה, שהרי קינא לה ונסתרה.

⁶⁴ עיין באר היטב ז בשם הח"מ ותשובת ראם כה

⁶⁵ בב"ש שם ד פשימא ליה שבלא סתירה לא חיישינן שרק כשנסתרה ושהתה כדי טומאה והעדים באו ומצאו עושים דבר כיעור זה דיש לחוש דשמא קודם שבאו העדים נטמאת. ועיין בספר ישועות יעקב סק"ג שכתב וז"ל ואני אומר מהכ"ת להסתפק בזה וכיון דרוב ישראל בחזקת כשרות ומהראוי לומר השת' הוא דאיתרע (עמ"ש בפ"ת ליו"ד סי' א' סק"ה) אף אם הי' נודע לנו שבעת נעשה מעשה אילו היה לנו איזה נ"מ אי השת' זינת' אי מקודם אמרין השת' זינת' וכ"ש בזה דאף כעת עדיין לא זינתה מהכ"ת ניהוש שמא כבר זינתה וראי' לדבר דשם בעובד' סוף נדר' כו' אלא ודאי שלא כדעת הח"מ עכ"ל ועיין בתשובת נו"ב תנייני' סי' קנ"ט וק"ס מ"ש מזה. פ"ת שם ז

⁶⁶ רמ"א שם

⁶⁷ ואף על גב דלענין דיני נפשות לא מצטרפין, לענין דיני ממונות מהני ואפרושי מאיסורא לא גרע מדיני ממונות. לבוש שם

⁶⁸ ב"ש שם יד

⁶⁹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קעה יח

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

אמר עד אחד אשתך זינתה והבעל שותק אינו נאמן⁷⁰, שהרי זה דבר שבערוה, ואין דבר שבערוה פחות משנים⁷¹.

דף ט:

ד. דקטעין טענת דמים

טענת בתולים היא⁷², שנושא אשה בחזקת בתולה ואחר כך אומר לא מצאתיה בתולה, ושני סימנים יש לה לבתולה האחד שהדם שותת ממנה בסוף ביאה ראשונה בשעת תשמיש ע"י השרת בתולים, והוא טוען ואומר בדקתי אחר דם בתולים ולא מצאתי לה ואם כן לא היתה בתולה. והשנית שימצא דוחק בביאה ראשונה בשעת תשמיש, וכשאינו מוצא דוחק בביאה ראשונה זהו נקרא פתח פתוח, וטענת הבתולים כשטוען ואומר לא בדקתי אם נמצא לה דם אם לא, אבל פתח פתוח מצאתי שבעלתיה בלא דוחק ואם כן לא היתה בתולה.

טענת דמים ישנה בין בקטנה בין בגדולה⁷³, שכל בתולה יש לה דמים בין קטנה בין נערה בין גדולה, אבל טענת פתח פתוח אינו אלא בקטנה או בנערה, אבל בבוגרת שכבר נתרפו אבריה ונתרווח רחמה אף על פי שלא נבעלה דומה לו כאילו פתחה פתוח עמו, ואין לו טענה וי"א⁷⁴ שגם בבוגרת יש לו ויבואר להלן דף לו. בעזה"י.

⁷⁰ ואין אומרים שתיקה כהודאה, ויאסר משום שויה אנפשיה חתיכה דאיסורא, שאפילו בחיוב קרבן אין שתיקתו הודאה נמורה, אלא נאמנות של העד היא הגורמת, ובדבר שבערוה הרי גילתה תורה שצריכים שני עדים, וכשם שבמזון אין שתיקת בעל הדבר נחשבת כהודאה לגבי עד אחד, אף בדבר שבערוה כן

⁷¹ טוע"ע ויב וקמו ז, ועי"ש בטור, וקעה ט וב"י; טור סי' קמו ושו"ע יא א

⁷² שו"ע ונו"כ אבהע"ז סח ג

⁷³ ועיין ב"ש ג שם דלא ברירא שזוהי טענה לכו"ע ועיין בבית יעקב שם.

⁷⁴ הר"ח והרי"ף ז"ל חולקים וס"ל דבוגרת ומוכת עץ יש להן טענת פ"פ. הפלאה קונטרס אחרון שם